

rječnik J. Chevalier A. Gheerbrant simbola

mitovi, sni, običaji, geste, oblici, likovi, boje, brojevi

NAKLADNI ZAVOD MATICE HRVATSKE

Urednik
BRANIMIR DONAT

Priredili
JEAN CHEVALIER
i
ALAIN GHEERBRANT

Crteži
BERNARD GANDET

Preveli
ANA BULJAN
DANIJEL BUĆAN
FILIP VUČAK
MIHAELA VEKARIĆ
NADA GRUJIĆ

ISBN 86-401-0012-8

© Copyright 1969 by Editions Robert Laffont and Editions Jupiter.

TISAK: »TISKARA RIJEKA«, RIJEKA 1987.

SAVEZ DRUŠTVA INŽENJERA I TEHNIČARA
ŠUMARSTVA I DRUŠTVO INŽENJERSTVA
ZAGREB, TRG MAZURANICA 11

J. Chevalier – A. Gheerbrant

rječnik simbola

mitovi, sni, običaji,
geste, oblici, likovi, boje, brojevi

drugo, prošireno izdanje

NAKLADNI ZAVOD MH
ZAGREB 1987.

Priradio
Jean CHEVALIER
Doktor teologije, profesor filozofije,
bivši direktor UNESCO-a

uz sudjelovanje
Alaina GHEERBRANTA

Glavni suradnici:

BARBAULT André	Vicepredsjednik Internacionalnog astrološkog centra
BAYLE Dominique	Konzervator biblioteke u Muzeju čovjeka
CHEVALIER Marguerite	Profesor klasične književnosti
DAVY Marie-Madeleine	Docent Nacionalnog centra za znanstvena istraživanja
GRISON Pierre	Pisac, likovni kritičar, stručnjak za civilizaciju Dalekog istoka
HEINTZ Georges	Asistent na fakultetu u Strasbourgu
LE ROUX-GUYONVARCH	Direktor »OGAM-a«, časopisa za povijest Kelta
MEYEROVICH Eva	Znanstveni suradnik u Nacionalnom centru za znanstvena istraživanja
MOKRI Mohammed	Pisac, bivši profesor na fakultetu u Teherenu
PFEIFFER Henri	Doktor znanosti i medicine, profesor kromatologije
PRIGENT Pierre	Profesor na fakultetu protestantske teologije Sveučilišta u Strasbourgu
ROCHETERIE Jacques de la	Psihoterapeut
SHIBATA Masumi	Profesor na fakultetu u Kyotu (Japan)
VOLGUINE Alexandre	Direktor časopisa »Les Cahiers astrologiques«

U V O D

Simboli danas ponovo privlače posebnu pažnju. Maštu više ne preziremo kao *puku ilapnju*. Toj blizanki razuma, koja potiče na otkrića i napredak, vratili smo ugled. Ona ga danas ponajviše duguje proizvodima fikcije što ih postupno potvrđuje znanost, učincima trenutačne vladavine slika koje nastoje ispitati sociolozi, suvremenim tumačenjima drevnih i rađanju modernih mitova, vidovitim psihoanalitičkim istraživanjima. Simboli su u središtu stvaralačkog života, oni su njegova jezgra. Oni otkrivaju tajne nesvjesnoga, vode nas do najskrivijenijih pokretača djelovanja, otvaraju duh prema nepoznatom i beskonačnom.

Danju i noću, dok govorimo, dok se izražavamo kretnjama ili sanjamo, služimo se, zamjećujući to ili ne, simbolima. Oni oblikuju naše želje, potiču nas na kakvo djelo, upravljaju našim postupcima, začetak su naših uspjeha ili neuspjeha. Nastanak, poredak i tumačenje simbola predmet su zanimanja mnogih disciplina: povijesti civilizacija i religija, lingvistike, antropologije kulture, kritike umjetnosti, psihologije i medicine. Mogli bismo još dodati umijeće prodaje, propagande i politike, ali time popis nije završen. U posljednje je vrijeme sve više radova u kojima se objašnjavaju strukture imaginarnoga i funkcija mašte kao tvoriteljice simbola. Danas više ne možemo potcjenjivati tako djelotvorne činjenice. Sve duhovne znanosti, sve umjetnosti i sve umjetničke tehnike susreću na svome putu simbole. One moraju udružiti snage da bi odgonetnule zagonetke simbola; moraju se ujediti da bi pokrenule energiju zbijenu u njima. Premalo je reći da živimo u svijetu simbola – svijet simbola živi u nama.

Simboličko izražavanje pokazuje da čovjek pokušava odgonetnuti i svladati sudbinu koja mu izmiče u tami što ga okružuje. Čitatelju bi ova knjiga mogla poslužiti poput Arijadnine niti koja će ga voditi mračnim putovima labirinta. Možda će ga potaknuti da razmišlja i sniva o simbolima – kao što nas je Gaston Bachelard pozivao da snivamo o snovima – i da u tim imaginarnim suzviježđima otkrije *želju, strahovanje, težnju*, koji daju skriveni smisao njegovu životu.

1. Orijehtacijski pregled, a ne zbirka definicija

Ovaj rječnik, zbog samoga svog predmeta, ne može biti zbirka definicija poput uobičajenih leksikona i rječnika. Simbol se ne može definirati. Njemu je u naravi da razbija čvrste okvire i spaja krajnosti u jedinstvenu viziju. On je nalik na strijelu *koja leti i ne leti*, nepomičnu a neuhvatljivu, vidljivu a nedokučivu. Da bismo sugerirali značenje ili značenja simbola, morat ćemo se služiti riječima, ali valja uvijek imati na umu da one ne mogu izraziti svu njegovu vrijednost. Stoga neka čitatelj ne uzima naše kratke formule kao čahure što